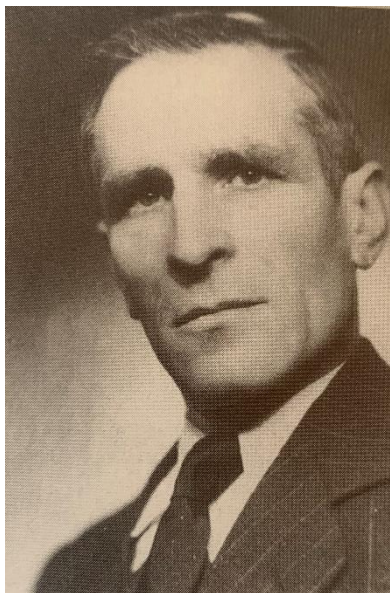

RAMON PARERA FIGUERAS¹

Paraules clau: alcalde, Comitè Milícies antifeixistes, Columna Macià-Companys, Columna Bayo, exili, Conrad Parera Figueras

Ramon Parera Figueras, fill de Ramon i Manuela, va néixer el 28 d'octubre de 1898 a Tamarit de Llitera (Osca) i va morir als Hospices Civils de Lió el 3 de febrer de 1977. En Ramon tenia tres germans –Conrad, Patrocini, Guillermina²– i la família s'havia establert a Olesa cap al 1909 procedents de Tamarit de Llitera (Tarragona).

Ramon Parera Figueras.
Font: AHMOM

Casat amb Teresa Sabater Sastre (Olesa de Montserrat, 31-10-1904 –Saint-Victor-de-Cessieux, 1-5-1994), el matrimoni tenia 3 fills: Conrad (Olesa de Montserrat, 23-3-1926 –Saint Victor de Cessieu–, 9-3-1995), Jaume (Olesa de Montserrat, 4-8-1931 –Saint-Priest, 8-8-2015) i Dolors (Olesa de Montserrat, 13-1-33 –Saint-Priest, 1-3-2000). La família vivia al carrer Santa Oliva d'aquesta població. En Ramon treballava a l'empresa tèxtil Margarit, coneguda amb el nom del "vapor cremat"³ on feia d'encarregat.

Ramon Parera, pertanyia a ERC i sindicalment estava afiliat a la CNT. En iniciar-se la Guerra Civil, va formar part del Comitè Local de Milícies antifeixistes constituït entre el 19 i 20 de juliol de 1936 com a representant del seu partit. Poc

¹ Per citar el document: LLORDELLA, Joana; MAMPEL, Blanca, Biografia de Ramon Parera Figueras del projecte Memorial Democràtic del Baix Llobregat [en línia], Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat (2024), <http://www.memorialbaixllobregat.cat/testimonis-i-biografies/repressio-franquista/biografia>

² Tota la família era de Tamarit de Llitera menys la Guillermina que va néixer a Olesa l'any 1917

³ Posteriorment anomenada Paños Margarit, en funcionament des del 1883 fins al 1977. El nom de Vapor Cremat li ve d'un incendi que va succeir el 1887 i que va suposar un cop per a l'empresa. Durant la Guerra Civil (1936-1939) l'empresa es va col·lectivitzar i passà a ser dirigida per un comitè de treballadors.

després, marxà voluntari al front de guerra amb la Columna Macià-Companyns, destinada a Alcanyís (Terol)⁴.

Ramon Parera accedeix a l'alcaldia després de la crisi de govern provocada per la dimissió de Miquel Matas i del seu equip. És en aquest context que ERC proposa en Parera, que fins ara no havia format part de cap Consell municipal, com a alcalde. En la sessió municipal celebrada el 28 de maig de 1937 serà elegit alcalde per majoria absoluta, o en terminologia del moment, Conseller-president, convertint-se així en el tercer alcalde del període republicà, càrrec que representà durant un any, des del 28 de maig de 1937 fins al 27 de maig de 1938.

CONSELL MUNICIPAL D'OLESA DE MONTSERRAT COMARCA BATA LLOBREGAT

R E L A C I O nominal certificada dels Consellers que integren aquesta Corporació municipal, amb expressió dels càrrecs i filiació política o Sindical

NOM I COGNOMS	CÀRREC	FILIACIÓ POLITICA O SINDICAL
Ramón Parera Figueras	Conseller president	Esquerra Republicana de C.
Miquel Borda Navarro	Conseller Regidor	Confederació Nacional del T.
Jaume Balcells Ballester	id id	Partit Socialista Unificat C.
Ferré Subirana Arnau	id id	Unió de Rabassaires.
Ruoni Vidal Forcada	id id	Acció Catalana Republicana
Manuel Jornet Montaña	Conseller	Partit Socialista Unificat C.
Fau Serrat Batalla	id	id id id
Ramón Rosas Cres	id	id id id
Manuel Escarp Companyns	id	Acció Catalana Republicana
Josep Bayona Vidal	id	Esquerra Republicana de C.
Francesc Musté Sentís	id	id id id
Rosend Mitjans Monné	id	id id id
Jaume Sureda Boure	id	id id id
Josep Plá Mayor	id	id id id
Josep Figueras Torras	id	Unió de Rabassaires
Manuel Silvestre Ventura	id	Confederació Nacional del T.
Ramón Plá Del	id	id id id
Vicens Pardo Pardo	id	id id id
Martí Lahosa Queralt	id	id id id
Rafel Vidal Cludó	id	id id id

Olesa de Montserrat el 1er de setembre del 1937

El Secretari.

Vist.
El Conseller president.

Ramon Parera

CONSELL MUNICIPAL
OLESA DE MONTSERRAT

Lg 29/5
N.º 78.

Composició Consell municipal presidit per Ramon Parera. Font: PARES

Com assenyala O. Dueñas,⁵ malgrat la unitat que presenta el nou consistori i que es reflecteix en el repartiment paritari de les conselleries i comissions entre totes

⁴ El 8 de setembre de 1937 va sortir la primera columna organitzada per ERC —la Columna Macià-Companyns— amb 1300 voluntaris.

⁵ DUEÑAS, Oriol (2007). *La violència d'uns i altres. La repressió de la guerra i la postguerra 1936-1945. El cas d'Olesa de Montserrat*: Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Abat Oliva 277, pàg. 211.

les forces polítiques, aviat es manifestaren les desavinences polítiques. Al mes de juliol, els representants de la CNT no assisteixen a la convocatòria del Consell municipal com a resultat de la tensió política que s'arrossegava des de feia temps entre ERC i PSUC i els membres de la CNT.

Les causes d'aquest enfrontament les hem de situar en els Fets de Maig de 1937 que sacsejaren el món polític i social i foren d'una gran violència. La persecució posterior que pateix la CNT en moltes poblacions, la detenció de molts dels seus militants, la clausura o destrucció dels seus locals van debilitar la CNT i provocaren una pèrdua significativa de la seva influència.

En aquest context, el conflicte amb la CNT dominà la política municipal dels primers mesos de l'alcaldia de Ramon Parera. A Olesa, l'abril de 1937, foren detinguts 8 militants de la CNT, acusats de participar en el tiroteig de dos guàrdies republicans. La CNT local convocà una vaga general per protestar per aquestes detencions. La tensió augmentà amb la vinguda a la població de les forces d'ordre públic que finalment arribaren a un acord amb els líders sindicals per restablir la normalitat.

Els enfrontaments entre ERC i PSUC i la CNT prosseguiren pel control de la Torre Ubach⁶, situada al davant de la casa de la Vila, que havia estat incautada

Cal Vador Bruixa. Font: Viquipèdia

per la CNT-FAI el juliol de 1936 i on ara s'havia instal·lat una metralladora per controlar els moviments de la població.

El 24 de juny de 1937 es produí l'assalt al local de les Joventuts Llibertàries, l'Ateneu Cultural Llibertari, situat al carrer Llobregat, per part de guàrdies d'assalt arribats a la vila, amb el

consentiment de l'Ajuntament, com assenyala O.Dueñas⁷. El local va ser clausurat.

⁶ Va ser propietat de l'empresari tèxtil Salvador Ubach, també va rebre el nom de Vador-Bruixa.

⁷ DUEÑAS, Oriol, op. cit., p.213.

DESDE OLESA DE MONTSERRAT

¿Qué sucede en el pueblo?

He aquí la pregunta. Por cierto que tiene respuesta: En Olesa de Montserrat sucede que, como en otras localidades, han hecho acto de presencia,

quien, según manifestaciones de personaje representativo en el Concejo Municipal, han venido con el propósito de registrar ciertas casas, relacionado, claro está, dicho registro, con el decreto del desarme en la retaguardia.

Por cierto que, la gente ignorante, cree que hemos quedado desmoralizados, que la juventud anarquista dejará de proseguir su obra y marcha ascendente. ¡Qué equivocación! ¡Importa mucho que se nos haya arrebatado nuestro local? ¡Importa mucho? Importa poco todo ello, puesto que con lo acaecido en Olesa se han avivado más nuestros ánimos justicieros y estamos aún más dispuestos a no dejarnos detraer como ni molécula de aspiraciones, principios y postulados.

Entérense, pues, los que, con mucha alegría y satisfacción han verborreado y creído tal estupidez.

Las Juventudes Libertarias de Olesa de Montserrat, repetimos, están firmes en su puesto y no dejarán de proseguir su gran obra cultural. ¡Ahora más que nunca, dispuestos a luchar y propagar la cultura de igualdad y libertad! Ahora más que nunca. ¡Vivan las Juventudes Libertarias!

Por las J.J. LL. de Olesa.
El Secretariado

Queda desautorizado el sello de las Juven- tudes Libertarias de Olesa de Montserrat

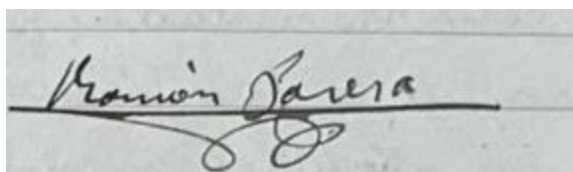
La Juventud de Olesa de Montserrat comunica a todas las Juventudes Libertarias y a las demás organizaciones de C. N. T.-F. A. I., que desde hoy, queda sin efecto el sello de su organización, del cual se ha incautado la Policía.

SOLIDARIDAD OBRERA, 7-3-1937

SOLIDARIDAD OBRERA, 27-6-1937

El 22 de setembre de 1937 la CNT fa arribar un comunicat al ple municipal on anuncia que es retira del govern municipal tot i que es compromet a “compartir les responsabilitats que la guerra pugui exigir”⁸.

Ramon Parera hagué d'afrontar també els problemes de subministrament i carestia d'aliments que patia la vila com a conseqüència de la guerra. Per pal·liar aquesta situació proposà al Consell Municipal l'adopció d'una sèrie de mesures, com ara la prohibició d'exportar fruites i verdures de la localitat o el control dels preus dels aliments bàsics⁹. Mesures que tenen poc efecte atès que el 19 octubre de 1937¹⁰ s'implantà definitivament la cartilla de racionament dels aliments a la vila.¹¹

A black and white photograph of a handwritten signature in cursive script, which reads 'Ramon Parera'. The signature is written on a piece of paper with horizontal lines.

El govern municipal també haurà d'atendre l'arribada de refugiats que fugien dels escenaris de guerra i que havien començat a arribar a Olesa a finals de 1936. Al maig de 1937 hi havia 64 persones refugiades, la majoria d'elles, infants, dones i ancians¹² i al maig de 1938, 337.

Ramon Parera, com a alcalde i conseller regidor de finances proposà sol·licitar a la Conselleria de Serveis Públics de la Generalitat la municipalització del Teatre Olesa, incautat per la CNT i controlat pel Comitè d'Espectacles durant els primers mesos de guerra. Amb això es volia aconseguir una altra font d'ingressos per al municipi que ajudés a pal·liar les dificultats financeres de l'erari municipal. La voluntat de municipalitzar teatres i cinemes amb aquest objectiu també la trobem en altres municipis.

atès que el teatre Olesa fou intervingut el juliol 36 pels obrers i actualment explotat pel Comitè d'Espectacles amb qual incautació si bé obté beneficis l'esmentat comitè per a res en surt beneficiat l'erari municipal. (...) Davant les càrregues feixugues que recauen sobre el municipi, cal procurar no tan sols incrementar els arbitris sinó que és convenient arbitrar-ne de nous ja que sinó en altre cas el dèficit del pressupost s'accentuaria de dia a dia a l'extrem de que crearia una situació financera difícil [...] Per això la corporació municipal demana

⁸ Actes municipals 1936-1939. AHMOM.

⁹ Acta municipal 30-7-1937. AHMOM.

¹⁰ DUEÑAS, Oriol, op. cit., p.214.

¹¹ El Decret de 5 de març de 1937 del Govern de Largo Caballero implanta les targetes de racionament a totes les poblacions.

¹² DUEÑAS, Oriol, op. cit., p.219.

proposar a la Conselleria de serveis públics de la Generalitat, la municipalització dels espectacles públics (Teatre Olesa) d'aquesta vila i nomenar els consellers-regidors Jaume Balcells Ballester, Eugeni Vidal i el secretari-interventor Joan Bta. Izquierdo per formar part en representació del Consell municipal de la comissió encarregada de redactar la proposta definitiva per la conveniència o improcedència de municipalitzar el servei de referència. S'aprova la proposició sense discussió.¹³

Teatre "Els salistes". 1936. Font: AHMOM

Ramon Parera va ser inculpat a la Causa general d'Olesa de Montserrat, on se l'acusa, entre d'altres, d'organitzar centúries de voluntaris per anar al front, per exemple, la columna Bayo, destinada a Mallorca, i la columna Macià Companys. De la columna Bayo¹⁴, tenim constància que el 29 d'agost de 1936 sortí un grup d'olesans cap a Mallorca. El setmanari *Avant* va publicar el testimoni de Ramon Puig, un dels milicians que formava part de l'expedició, que explicava els

¹³ Acta municipal 30-7-1937. AHMOM.

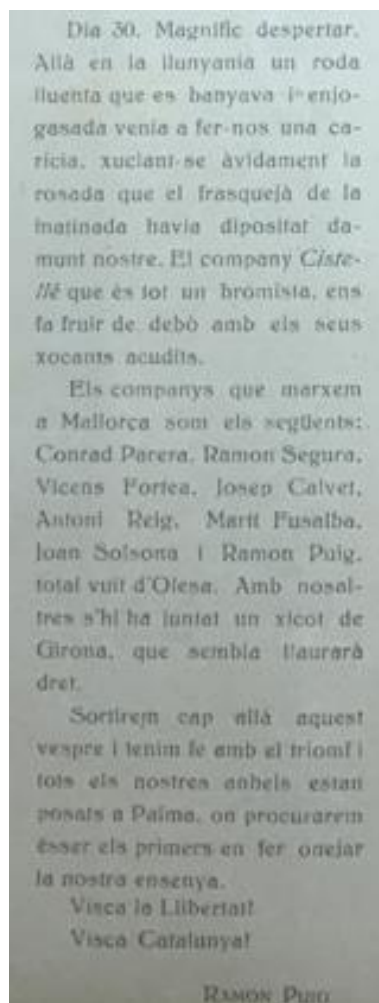
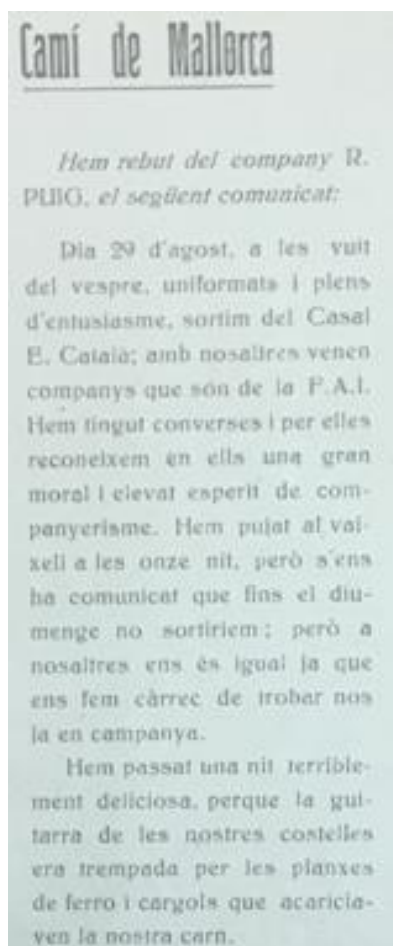
¹⁴ BERGER, Gonzalo: *Les milícies antifeixistes de Catalunya* (2018). Eumo editorial. Vic, p.129.

preparatius de la marxa i els olesans que en formaven part, entre d'ells, Conrad Parera, germà del Ramon.

Gonzalo Berger nega l'existència d'aquesta columna, però no pas de l'expedició militar:

(...) malgrat que habitualment s'ha parlat de la Columna Bayo, mai no va existir com a tal. Va existir un conglomerat de columnes i unitats militars de les armes d'infanteria, marina i aviació, comandades de manera conjunta pel capità Bayo. La força expedicionària va arribar a tenir, durant els primers dies de setembre, un màxim de 5000 a 5.500 homes i dones.

Recuperar Mallorca, en mans dels revoltats, representava assegurar-se el control marítim del Mediterrani i també desactivar el possible atac aeri de l'aviació italiana.

Avant, 4 setembre de 1936.
AHMOM

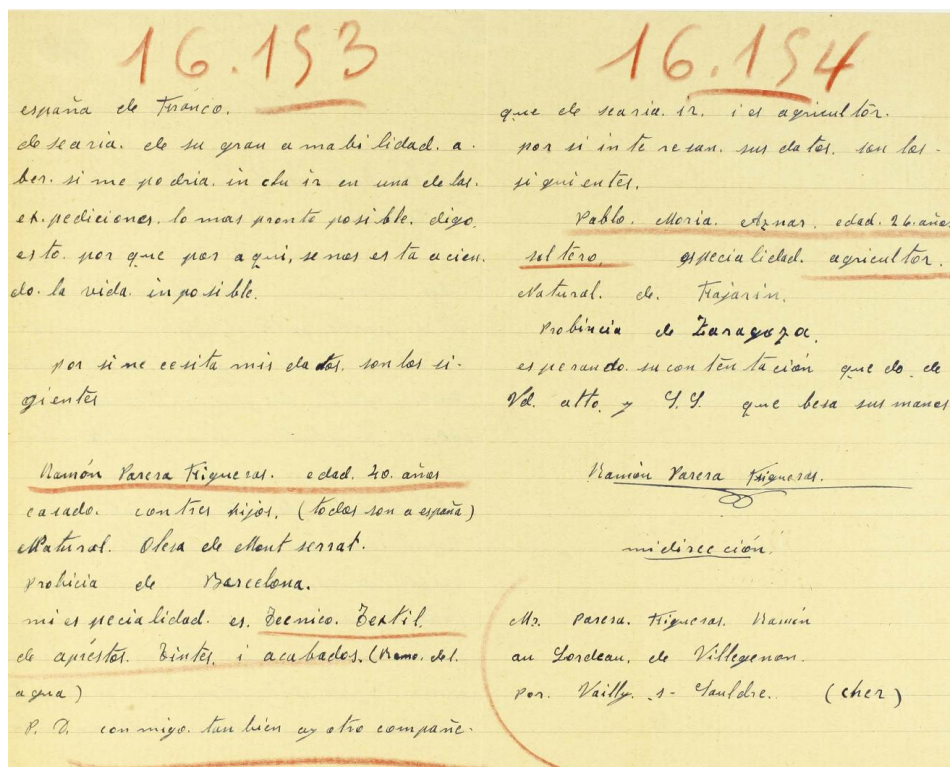
Exili

Ramon Parera s'exilia a França amb la seva esposa i fills. A França, tenim constància que el mes de març de 1939 estava internat al camp de Bram. En aquest camp van estar internats 36 olesans convertint-se en el segon camp francès, juntament amb el camp d'Agde també amb 36 olesans, on van estar reclosos més olesans al llarg de l'exili¹⁵. Ramon Parera va compartir el mateix aixopluc amb 5 olesans més, concretament la barraca 38, situada al sector B del camp que albergava un total de cent persones amb unes condicions deplorables. El 3 de desembre de 1940 Ramon Parera es troba a la població de Villegnon des d'on escriu una carta adreçada al Cònsol de Mèxic a França on sol·licita ser acollit en aquest país el més ràpid possible "porque por aquí se nos está haciendo la vida imposible"¹⁶

78
Villegnon. 3. de Diciembre. 1940
Excelentísimo Sr. Consul. de los
Estados Mexicanos. en Francia.
Muy Señor mío, enterado por la prensa
del acuerdo entre el Gobierno que Vd.
tan dignamente representa i el Gobierno
Francés, para emigrar los Españoles en
Méjico, yo solicito i me acoso, en ta. a cuer-
do.
el que suscribe este documento, es un
Republicano, que a os. ten. ta. de muchas
cargas de responsabilidad dentro de la es-
paña Republicana, i siendo Voluntario, des-
de los primeros dias, teniendo que a ban-
donar, esposa i tres hijos, que en la actuali-
dad, se encuentran, to. da. via en la.

¹⁵ Blanca Mampel, Fèlix Figueras, Josep Daura i Pau Figueras (2024), *Exili i Deportació 1939-1965. Olesa de Montserrat*. Treball inèdit.

¹⁶ https://memoricamexico.gob.mx/swb/memorica/Cedula?old=_XMbr28BKx7cnKFK7_hV. [data de consulta, 2-9-2024]

Sol·licitud de Ramon Parera per anar a Mèxic. 3-12-1939.

Ramon Parera no marxà i, finalment, es retrobarà amb la seva esposa i els seus tres fills que també emprengueren el camí de l'exili. No sabem en quin moment travessen la frontera francesa, però la Teresa i els seus fills marxen d'Olesa en acabar la guerra ja que consten com a baixa al padró de 1940.

Ens consta que vuit exiliats olesans també sol·licitaren formalment la seva entrada a Mèxic, però com passà amb Ramon Parera finalment no van marxar.¹⁷

Sí que coneixem el cas de tres famílies que s'establiren a Mèxic entre 1940 i 1945.¹⁸

Ramon Parera es va establir amb la seva família a Blagnac (Alta Garona) i després a Saint-Victor-de-Cessieux (Isère).

El mes de setembre de 1987, el Club bàsquet Olesa va retre un homenatge pòstum a Ramon Parera Figueras. L'equip sènior femení va viatjar a la població de La Tour du Pin per jugar un partit contra un equip d'aquesta localitat. Conrad

¹⁷ Es tracta de José Murcia Cazorla, els germans Joan i Esteve Vilella Pla, Ramon Viñals Marin, Evarist Abella Pons, Vicente Garcia Alarcón, José Martínez Castillo, Agustina Gargallo Gil. Font: Blanca Mampel, Fèlix Figueras, Josep Daura i Pau Figueras (2024), op. cit.

¹⁸ Ibidem.

Parera, fill de Ramon Parera, va ser qui va concertar el partit de bàsquet entre les jugadores olesanes i les franceses. Aquest desplaçament tenia un caire esportiu però també representava un reconeixement a qui havia estat alcalde d'Olesa. Així, els olesans que s'hi van desplaçar, entre els quals hi havia l'alcalde, Enric Termens, i el president del club olesà, Joan Dalmases, van celebrar un acte en record de Ramon Parera al cementiri de Saint Víctor de Cessieu on està enterrat.

Ofrena floral a la tomba de Ramon Parera a Saint Víctor de Cessieu. Setembre 1987.
Fons Antoni Solà

En la imatge següent veiem J. Robert, president del Club de Suporters de l'Alerte Basket La Tour amb Joan Dalmases Costa, president del CB Olesa. Al fons, Conrad Parera Sabater.

La Tour du Pin, setembre de 1987. Fons Antoni Solá

Conrad Parera Figueras

Conrad Parera Figueras, germà del Ramon, va néixer a Tamarit de Llitera l'any 1903. Casat amb Rosa Costa Aymerich, tenia dues filles, la Núria i la Remei. Treballava al tèxtil i la família vivia al carrer Plateria¹⁹.

Conrad Parera estava afiliat a ERC i a la CNT i va ser regidor per un període curt de temps, des de l'1 d'agost de 1936 fins al 16 d'octubre de 1936, data en què es forma un nou consistori. Conrad Parera entra a l'Ajuntament d'Olesa per substituir els regidors conservadors que són cessats dels seus càrrecs seguint el decret de la Generalitat que establia que després del cop d'estat del juliol de 1936, els consells municipals havien d'estar formats per tots aquells partits del Front d'Esquerres.

En iniciar-se la Guerra Civil marxà voluntari al front, a la Columna Bayo destinada a Mallorca, on romangué 8 dies, i en tornar es va allistar a la Columna Macià-

¹⁹ Carrer Mare Paula Montalt en l'actualitat.

Companys. Posteriorment, del 25 agost 1938 al 2 febrer de 1939, en ser mobilitzada la seva lleva, va marxar al front com a soldat de la 93 Brigada.

En acabar la guerra, Conrad Parera i la seva família marxen d'Olesa i es traslladen a viure a Saragossa.

Conrad Parera és acusat del delicte d'auxili a la rebel·lió militar en un procés que mostra les contradiccions i irregularitats dels procediments judicials.

Els informes que emeten les autoritats locals (alcaldia, Falange) des que s'inicia el procés judicial a la primavera de 1940 i fins que es dicta sentència a l'any 1942 el qualifiquen com a "indiferente" o "desafecto" però no el vinculen amb cap fet greu delictiu succeït a la població i declaren desconèixer *si tomó parte en algun hecho delictivo de los perpetrados en esta localidad por las hordas rojas*²⁰.

No és el cas de la Guàrdia Civil que emet informes desfavorables per la seva participació i col·laboració amb les patrulles i per haver fet guàrdies davant les cases de gent de dretes que després eren assassinades.

Els testimonis de diferents persones "d'ordre" d'Olesa que són cridades a declarar no l'inculpen en actes greus, vinculats amb assassinats. Només una d'elles l'implica en aquests actes, però posteriorment, en la declaració que fa tres mesos més tard, concretament el 20 de setembre de 1941 es desdiu de les acusacions que havia fet contra el Conrad al·legant que s'havia basat en l'arxiu de la Falange:

[...] cosa que el dicente havia declarado ante la Guardia Civil, cuyos datos habian sido adquiridos del fichero de Información e Investigación de F.E.T. y de las J.O.N.S., y que posteriormente pudo comprobarse no ser cierto"²¹.

A l'any 1942 es dicta sentència: En Conrad és condemnat a la pena de 12 anys i 1 dia de reclusió menor, commutada per la de tres anys de presó menor.

L'acusació inicial contra el Conrad suposava la pena de mort. Ens podem imaginar el tràngol que li van fer passar, a ell i a la seva família per unes declaracions que eren falses. Com assenyala O. Dueñas

²⁰ Consell de guerra. Sumaríssim, núm. de causa 28.897. Arxiu Tribunal Militar Territorial 3, Barcelona.

²¹ Ibidem.

El que ens va esgarriar d'aquesta errada no és que l'acusat va salvar la vida de casualitat, sinó pensar que aquest tipus d'error fou més comú i, per tant, si molta gent patí presó o va ser condemnada a mort de manera injusta".²²

²² Dueñas, Oriol, op. cit. pàg 391